

også »liberal«, og der var kun gradforskkel på ham, de nationalliberale og Det forenede Venstre. De skiftende kultusministre foragtede han, også dem der gik i kirke når han prædikede og ellers havde en fast administrativ hånd.

Martensen var en højt begavet og meget lidenskabelig mand, bundet i sine modsætninger og kæmpede forbitret og bitter for en tabt sag; men han var en karakter, han kendte ikke til akkord – og når han blev tvunget til det (som da prinsesse Dagmar af storpolitiske grunde »skiftede tro«) reddede han sin personlige holdning ved fnysende harme – hans ræsonnementer er tit skæve, fordrejede af lidenskab, hans ensidighed er utiltalende, hans arrigskab smålig, hans hovmod kolossalt, men man undgår ikke at kippe med flaget; en sådan støjhed og trods, en så reaktionær konsekvens, en så skarp analyse af stemninger og tilstande har også sin storhed.

P. G. Lindhardt.

Eduard Reventlow: I dansk tjeneste. (Thaning & Appels Forlag, 1956). 235 s.

Den tidligere Londonambassadør har i dette bind samlet en række af sine erindringer fra barndommen til de sidste år i statstjenesten i London efter 2. verdenskrig. Generelt må det siges, at de er meget forsigtigt formulerede, selv for den ældre tids vedkommende, hvor sløret nok kunne løftes, og dernæst at de virker menneskeligt tiltalende i kraft af forfatterens stadige bestræbelser for at fremhæve de positive egenskaber hos politikere og embedsmænd, han har mødt.

Erindringerne tager deres begyndelse med en række billeder fra den Reventlowske familiekreds op mod århundredskiftet og starter derefter med det erindringsstof, titlen dækker, den 1. januar 1909, da Eduard Reventlow begyndte tjenesten i udenrigsministeriet, som dengang talte ca. 25 tjenestemænd. Hovedemnerne i bogen er derefter skildringer af udenrigstjenesten før 1. krig, London 1913–19, i ministeriet 1929–32, fra 1922 som direktør, og derefter gesandttiden i Stockholm til 1937, hvorefter følger det største afsnit om tiden i London før, under og efter 2. verdenskrig. Om de politiske begivenheder og problemer berettes der, uden at der føjes egentlige nye oplysninger til det allerede kendte, derimod gives der flere gode personkarakteristikker navnlig må fremhæves billedet af P. Munch. Bogens fremtidige hovedværld vil dog – foruden det indtryk, den giver af Eduard Reventlow selv – være skildringen af det diplomatiske arbejde gennem det lange spand af år, der dækkes, og de mere principielle betragninger over diplomatens gerning, som jævnligt flettes ind. For historikeren vil bogen i det hele give en nyttig almen baggrundsorientering.

Vagn Dybdahl.

Vilh. la Cour: Lukkede Døre. (P. Haase & Søn, 1956). 270 s. + plancher.

Tredie bind af dr. la Cours erindringer dækker tiden 1920–40. Titlen passer nøje til den kæde af uheld og nederlag som i disse år så ligeligt blev »vor helt« til del, ikke (hvad villigt vedgås) uden egen skyld, og dog synes personer og omstændigheder på temmelig usædvanlig måde at have sammensvoret sig mod ham. Men la Cour er ikke bitter eller klynkende; jo mere han skriver om sig selv, des mere indtaget bliver man i ham; han er ialtfald et mandfolk som tør indrømme sine dumheder og kan gøre skarpt op med sine værste modstandere

uden hadefuldhed. Den slags bør man prise, det er ikke tit man har anledning til det.

Dr. la Cour er romantiker: »Jeg har søgt noget ganske *bestemt* – nemlig fri Udfoldelse af den Personlighed, som Arv, Opdragelse og Temperament har skænket mig«. Personlighedsudfoldelsen er det afgørende – at det koster, f. eks. forsømmelse af familielivet, nægter han ikke – og det tør siges, at han i disse 20 år har udfoldet personligheden og især temperamentet. Trædemølle-skolen i Birkerød var det materielle eksistensgrundlag, manden selv engageret helt andre steder. Det er spændende at læse om slagsmålene i Grænseforeningen, om de helt burleske forhold hvorunder den store Sønderjyllandshistorie kom istand, om den tværvidevidenskabelige debat med slesvigholstenske historikere og arkæologer (man mærker sig den helt forandrede tone efter 1933), om de mange forgæves forsøg på at få det sønderjyske studium placeret på videnskabelig anerkendt plan, indtil omsider besættelsen knuste håbet om et sønderjysk institut; er man – men det bør man også være – lidt kendt i Birkerød følger man også frydefuldt de kommunal- og skolepolitiske batailler dersteds. Hovedinteressen samles dog om opgøret med Arup; det rystede to universiteter i deres grundvold og endte med en dramatisk retssag. Væsentlige er de indblik man får i »fakultetsmentaliteten«, i den magt en stærk personlighed udøver ikke blot på de yngre i faget, men også på fjendske eller uvillige kolleger, og virkelig interessant er la Cours vurdering af Arup som historiker og menneske; det er lykkedes at tegne et billede som den store fjende ikke rettelig kunde have været utilfreds med; de to lå fagligt og personligt hinanden nær; »sind« havde de begge, og begge har med al tydelighed demonstreret at historiestudiet ikke er død og »objektiv« videnskabelighed, men kun duer når det drives af folk med »sind«, også hvor det fører til uovervindelige modsætninger.

Dr. la Cours frygt for at blive regnet for en »ren slagsbroder« er overflødig; hans ry som sådan er længst fastslået, og slagsbrodersindet førte ikke til succes, men personligheden blev udfoldet i alle facetter, og »så længe Modet er blankt, har man overhovedet ikke lidt noget Nederlag«. Hvis det er sandt, står la Cour unægtelig med alle sejrens palmer, selvom en blot udvortes betragtning kunne forlede til at tro at han mindede om Job på askedyngen eller den lille pige med svovlstikkerne.

P. G. Lindhardt.

Aage Fasmer Blomberg: Faaborg By's Historie. II. 1750-1914. Udgivet af Faaborg byhistoriske Arkiv. 1956. 512 sider.

Lektor *Aage Fasmer Blomberg* har med udgivelsen af 2. bind af »*Faaborg By's Historie*« afsluttet sit store arbejde med denne bys fortid. Det er blevet et imponerende værk på ca. 900 sider i alt til afløsning af de ældre småbøger, der findes om Faaborg, af Stephan Jørgensen (1816), Aug. Schrøder (1866) og S. Jørgensen (1877), alle forældede og forlængst udsolgte.

Med rette har forfatteren i sin skildring lagt hovedvægten på byens hovederhverv, *handel* og *søfart*. Det nu foreliggende bind tager sin begyndelse med 1750, der på den ene side danner afslutningen på en næsten hundredårig stilstandsperiode lige fra svenske-krigenes tid, og på den anden side indleder en strålende opgangstid med en betydelig handel i stor stil og tilsvarende skibsfart på ind- og udland, med store og driftige handelshuse, hvis navne stadig har en god klang, Voigt, Ploug og Lagoni, indtil nedgangen sætter ind, og byen i 1914 står uden handelsflåde og i den følgende tid kommer til at stå i stampe.